

SAŽETAK PRESUDE

MILOSAVLJEVIĆ PROTIV SRBIJE PRESUDA VIJEĆA OD 25. SVIBNJA 2021. ZAHTJEV BR. 57574/14

*Zbog nepoštovanja načela odgovornog novinarstva
podnositelj zahtjeva nije mogao računati na zaštitu slobode izražavanja*

ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva bio je novinar i urednik tjednika Svetlost u kojem je objavio članak o navodnom seksualnom zlostavljanju maloljetne romske djevojčice od strane pročelnika upravnog tijela. Protiv pročelnika pokrenut je kazneni postupak zbog spolnog uznemiravanja tijekom kojeg su saslušani okrivljenik, žrtva i brojni svjedoci. Nakon što su žrtva i njezina majka povukle svoje optužbe protiv pročelnika, prvostupanjski sud ga je oslobodio, a žalbeni sud je potvrdio ovu presudu. U međuvremenu, pročelnik je protiv podnositelja zahtjeva, drugog novinara i tjednika podnio tužbu zbog klevete. Njegov tužbeni zahtjev je usvojen te je tuženicima naloženo da naknade štetu zbog povrede pročelnikove časti i ugleda te da presudu objave u tjedniku. Žalbeni sud je potvrdio prvostupanjsku presudu, a Ustavni sud je odbacio podnositeljevu ustavnu tužbu.

PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 10. Konvencije, podnositelj zahtjeva je prigovorio povredi njegove slobode izražavanja.

OCJENA ESLJP-a

Među strankama nije bilo sporno da je pravomoćna presuda izrečena protiv podnositelja zahtjeva, kao novinara i glavnog urednika tjednika Svetlost, predstavljala miješanje u njegovo pravo na slobodu izražavanja. Pravna osnova za donošenje predmetne presude bio je Zakon o javnom informiranju i Zakon o obveznim odnosima čije odredbe su bile dostupne, predvidljive i dovoljno jasne. Stoga je ESLJP zaključio da je miješanje bilo u skladu sa zakonom te da je slijedilo legitiman cilj "zaštite ugleda ili prava drugih" predviđen člankom 10. stavkom 2. Konvencije.

U odnosu na zahtjev „nužnosti u demokratskom društvu“, ESLJP je istaknuo da nedostatak relevantnog i dostatnog obrazloženja odluka nacionalnih sudova ili njihov propust da uzmu u

obzir primjenjive konvencijske standarde u ocjeni miješanja, mogu dovesti do povrede članka 10. Konvencije ([Mariya Alekhina i drugi protiv Rusije](#), st. 264.)¹.

Nadalje, kada napad na ugled pojedinca dosegne razinu ozbiljnosti potrebnu za primjenjivost članka 8. Konvencije, ESLJP od domaćih sudova zahtijeva da uspostave pravednu ravnotežu između, s jedne strane, slobode izražavanja zaštićene člankom 10. i, s druge strane, prava na poštovanje privatnog života sadržanog u članku 8. Konvencije ([Medžlis Islamske Zajednice Brčko i drugi protiv Bosne i Hercegovine](#), st. 77.)². Opća načela primjenjiva na balansiranje ovih prava prvi put su postavljena u predmetu [Von Hannover protiv Njemačke \(br. 2\)](#) ([VV], st. 104.-07.) i [Axel Springer AG protiv Njemačke](#) (st. 85.-88.). Sukladno tim načelima, pri uspostavljanju ravnoteže između prava zaštićenih člankom 8. i člankom 10. Konvencije, potrebno je uzeti u obzir sljedeće kriterije: i) doprinos raspravi od javnog interesa; ii) stupanj poznatosti dotične osobe; iii) prethodno ponašanje dotične osobe; iv) sadržaj, oblik i posljedice objave i v) težinu izrečene sankcije.

Primjenjujući ove kriterije na predmet podnositelja zahtjeva, ESLJP je zaključio da se predmetni članak ticao incidenta koji je bio od javnog interesa jer se radilo o spolnom uznemiravanju maloljetne romske djevojčice.

U odnosu na pitanje može li se pročelnik smatrati javnom osobom, ESLJP je ponovio da treba napraviti razliku između privatnih osoba i osoba koje djeluju u javnom kontekstu, kao što su primjerice političari. Dok privatne osobe nepoznate javnosti mogu tražiti posebnu zaštitu svog prava na privatni život, to ne vrijedi za javne osobe koje su neizbježno i svjesno izložene javnosti pa stoga moraju imati viši stupanj tolerancije na kritiku ([Milisavljević protiv Srbije](#), st. 34.)³. Kada je riječ o državnim službenicima, ESLJP je u svojoj sudskoj praksi utvrdio da i oni, kada djeluju u službenom svojstvu, mogu biti opravdano izloženi široj kritici nego što su to privatne osobe ([Romanenko i drugi protiv Rusije](#), st. 47.), ali ipak ne u onoj mjeri u kojoj su izloženi javne osobe kao što su političari.

Sukladno tim kriterijima, ESLJP je zaključio da se pročelnik u ovom predmetu ne može smatrati javnom osobom u smislu sudske prakse ESLJP-a prema članku 10. Konvencije. Naime, podnositelj zahtjeva je u spornom članku izvještavao o incidentu tijekom kojeg je pročelnik navodno počinio kazneno djelo protiv spolne slobode, a ne o njegovom neprimjerenom ili nezakonitom izvršavanju bilo koje od službenih dužnosti u svojstvu državnog službenika, tj. pročelnika. Slijedom toga, ne može se reći da je on trebao pokazati veći stupanj tolerancije od privatne osobe u sličnoj situaciji.

Nadalje, u odnosu na sadržaj, oblik i istinitost objavljenih informacija, ESLJP je naglasio da u kontekstu slobode izražavanja postoji razlika između izjava o činjenicama i vrijednosnih sudova. Postojanje činjenica može se dokazati, a istinitost vrijednosnih sudova ne. Kada je riječ

¹ Sažetak presude dostupan je na [hrvatskom jeziku](#)

² Sažetak presude dostupan je na [hrvatskom jeziku](#)

³ Sažetak presude dostupan je na [hrvatskom jeziku](#)

o vrijednosnim sudovima, ocjena razmjernosti miješanja u slobodu izražavanja može ovisiti o tome postoji li dovoljna "činjenična osnova" za spornu izjavu. Ako ne postoji, taj vrijednosni sud može se smatrati pretjeranim.

Također, potrebno je uzeti u obzir i svačije pravo na pošteno suđenje osigurano člankom 6. stavkom 1. Konvencije koji u kaznenim stvarima uključuje pravo na nepristrani sud i pravo na presumpciju nevinosti. ESLJP je više puta u svojoj sudskoj praksi naglasio da novinari moraju imati na umu ova prava iz članka 6. kada komentiraju tekuće kaznene postupke, budući da se granice dopuštenog komentara ne smiju proširiti na izjave koje bi mogle osujetiti pravo pojedinca na pošteno suđenje ili potkopati povjerenje javnosti u provedbu kaznenog pravosuđa (*Bédat protiv Švicarske* [VV], st. 51.)⁴

U predmetu podnositelja zahtjeva, ESLJP je primijetio da su domaći sudovi ispravno utvrdili da je u spornom članku navedeno da je pročelnik počinio niz kaznenih djela unatoč tome što je kazneni postupak protiv njega još bio u tijeku, čime je bilo zanemareno njegovo pravo ne presumpciju nevinosti. Usto, članak je sadržavao netočne činjenice jer je u njemu navedeno da je pročelnik počinio kazneno djelo pokušaja silovanja iako protiv njega nije bila podignuta optužnica za to konkretno djelo. Žalbeni sud je ispravno naveo da je, iako je postojao interes javnosti da bude obaviještena o navodnom događaju, to trebalo učiniti na odgovarajući način.

Slijedom toga, ESLJP je utvrdio da domaći sudovi podnositelja zahtjeva nisu osudili za klevetu zbog negativnih vrijednosnih sudova, već zbog objave netočnih činjenica. Iako nametanje obveze korištenja točne prave definicije određenog kaznenog djela u određenim slučajevima može nerazmjerno ograničiti pravo na slobodu izražavanja (*Toranzo Gomez protiv Španjolske*, st. 65.), u posebnim okolnostima ovog predmeta od podnositelja zahtjeva, kao i od svakog prosječnog građanina, moglo se očekivati da može napraviti razliku između tako osjetljivih, ali vrlo različitih fraza, kao što je "pokušaj silovanja" i "osumnjičen za pokušaj silovanja".

Što se tiče posljedica objave spornog članka, ESLJP je smatrao da su one bile dovoljno ozbiljne kako bi aktivirale zaštitu članka 8. Konvencije u odnosu na ugled pročelnika.

U pogledu težine sankcije izrečene podnositelju zahtjeva, ESLJP je smatrao da iznos od približno 622 eura za pretrpljene duševne boli i nastale troškove, uključujući zakonske zatezne kamate, nije predstavljao pretjerano tešku sankciju.

Slijedom navedenog, ESLJP je utvrdio da su domaći sudovi uspostavili pravednu ravnotežu između podnositeljeve slobode izražavanja, s jedne strane, i pročelnikovog interesa da zaštiti svoj ugled s druge strane, te su u svojim presudama za to dali relevantne i dostatne razloge.

Usprkos važnoj ulozi tiska u demokratskom društvu, stavak 2. članka 10. Konvencije ne jamči potpuno neograničenu slobodu izražavanja čak ni u pogledu izvještavanja o pitanjima od ozbiljnog javnog interesa. Zaštita koju članak 10. Konvencije daje novinarima i urednicima

⁴ Sažetak presude dostupan je na [hrvatskom jeziku](#)

podliježe uvjetu da oni djeluju u dobroj vjeri kako bi pružili točne i pouzdane informacije u skladu s načelima odgovornog novinarstva.

Stoga u ovom predmetu nije došlo do povrede članka 10. Konvencije.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.